

ТЫЗЭКЬОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ Макъ-

Бэдзэогъум и 27-р — Адыгейм
къэралыгъо гъэпсыкэ иэ зыхъугъэ Маф

1923-рэ ильесым
гъэтхапэм
къышегъэжъагъэу къыдэкы

№ 88 (22537)

2022-рэ ильэс

ГЬУБДЖ

ЖЬОНЫГЪУАКІЭМ и 24-рэ

ОСЭ ГЬЭНЭФАГЬЭ ИЭП
Къыхэтыутыгъэхэр ыккі
нэмикі къэбархэр тисайт
ижъугъотэштых
WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъээст

Къулыкъур зыхъыштхэр гъогу техъагъэх

Гъэтхэ дээ дэшыгъом къыдыхэлъытагъэу, Урысыем и Уэшыгъэ Клуаччэхэм къулыкъур ащызыхъышт ныбжыкъэхэм яапэрэ куп жьоныгъуакіэм и 23-м гъогу техъагъ. Къулыкъушэ нэбгырэ 25-р мэфэкі шыкъэхэм тетэу агъекъотагъэх.

Сурэтыр йэшынэ Аслын тырихыгъ.

АР-м идээ комисариат щыкъогъэ юфхъабзэм хэлэжъагъэх Къыблэ дээ округым изэхэт стратегическэ командование инспектор куп хэтэу, генерал-майорэу Александр Дорофеевыр, дээ частым икомандиразу, полковнику Абдурахман Муратхановыр, Адыгэ Республикаэм и Лышхъэ ихэушхъафыкыгъэ программэхэмкэ гъэорышаплэм иупччэжъэгъоу Алексей Севцовыр, патриотическэ ыккі общественнэ организациехэм ялъыкъохэр, дээ къулыкъум ивертанхэр, ны-тыхэр.

АР-м идээ комисариат ипащэу Александр Авериним пэублэ псальэ къышызэ, къээрэугъоицхэхэм шүфэс къарихыгъ. Мигъэ хэушхъафыкыгъэ дээ операциеу Украянэм щыкъорэм къыхэкъыкіэ ны-тыхэр. Къыблэ дээ округым изэхэт

зикалэ къулыкъум клохэрэр гумэкъыгъо зэрэхэтхэр ашт къыхигъэштыгъ.

— Гъэтхэ дээ дэшыгъом ильхъан шоо, ныбжыкъэхэр, апэу гъогу техъаштхэм шуахэфагъ. Мы уахьтэр гумэкъыгъо зэрэштыр къызгурэло, арышь, ны-тыхэм, гъогу техъэхэрэмий ясло сшойгыу УФ-м ишьольыр ит дээ частыхэм къулыкъур зэрцахьыштыр. Къэралыгъор къэххумэгъэнэр пшъэрыль шъхаяеу шъуйл, ар шытху хэльэу жыгъэцэкъэн фое. Дээ-учетнэ сэнэхъатхэр зиэхэр бэу шъухэтых, адрэхеми шлэхэу ар зэрэгэгъотыщт. Щытху хэльэу тихэгъэгу къэшуюхъумэнэу, узынчээу къэжбугъээжъынэу тышуущегуы. Гъогу маф! — къыуагъ А. Дорофеевым ипсалтэ къышхигъэштыгъ, спортым

стратегическэ командование инспектор куп хэтхэу Александр Дорофеевым ныбжыкъэхэм закынфигъэзагъ. Хэгъэгум ыпашхъэкіэ пшъэдэкыжэу ялэр ныбжыкъэхэм агъецкэхэн итго къызэрэсгыгъэр ашт хигъэунэфыкыгъигъ. Ашт да��оу, дээм къулыкъу щихыныр шытху зыхэль пшъэдэкъижэу УФ-м игражданин зэрийэр зэхишикъын фоеу генерал-майорым ыльтигъ. Хульфыгъэм ишэн-зеклукъэхэр дээ къулыкъум псыхыагъэ зэрэшыхъхэрэр, мы мафэм къышегъэжъагъэхэр зэрэдэзэкъолхэр къагурыозэ, щытху хэльэу япшъэрильхэр зэшүуахынхэу зэрэштыр агургыгъяагъ. Ильэсир зэрэмийбэр, псынкіэу зэрэкштыр А. Дорофеевым ипсалтэ къышхигъэштыгъ, спортым

ишүаагъэкіэ а уахтэм къыкъоц ипсауныгъэ агъэпйтэн зэралтээштым анаэ тырагийгээзагъ. Якомандирхэм ядэунхэу, зыфэсакыжынхэу арилозэ, непэ зэрэдэкъихэрэм фэдэу ипсауныгъэ зэшымыкью ны-тыхэм къафагъээжъынхэу къафэлээшагъ.

Ны-тыхэм ацлэхэ Алевтина Копоринам къээрэуоицхээм закынфигъэзагъ.

— Ныхэм тигу зэхахь, ашт да��оу, тиклалэхэм тарэгүшо. Гъэхъагъэхэр шуушынхээ къулыкъур щытху хэльэу шуухынэу, шууныбжыкі, шуутепльэхэр псыхыагъэ шуухыгъэу, шууипсауныгъэ дэгэй оо къэжбугъээжъынэу сышуффельо, — къыуагъ ашт.

Къулыкъушэ хууѓэхэм ацлэхэ къэгүштигъ Афэшіэгъо

Заур. Гъэсэпетхыдэ гущыгъэхэу нахыжхэм къарауагъэхэр къазэршхъапэштхэм ицихъэ зэрэтельыр ашт къихигъэштыгъ. Щытху хэльэу къулыкъур зэрхыштымкэ, къызэрэшыгъу-гыхэрэр къызэрэгъашыпкъэжъытхымкэ къээрэуоицхээр къыгъэгүгъагъэх.

Мы мафэм дээ къулыкъум ращжъагъэхэм ахэт Даур Асхад. Ашт янэу Даур Разыет гущыгъэху тыфхъуугъ.

— Къэлиш си, мыр апэрэу къулыкъум сэгъакъош, къысэхъыльэкы. Ау къызгурэло клаэ уилэ зыхъукэ дээ къулыкъум зэрэшштэр, Хэгъэгур къууху-мэнэр зэрипшъэрэль шхъа-лэр. Асхад ильэс 19 ыныбжь, апшэрэ еджкалэм иалэрэ курс къууху-мэнэр зэрипшъэрэль шхъа-лэр. Сыда пломэ нахь пасэу ар зыпэкигъэхэм, еджэнэм ылж юшлаплэ луха-штми нахь лашлэх къыфэхъунэу ыльтигъ, — къыуагъ Даур Разыет.

Джащ фэдэу зиклалэ мы мафэм къулыкъум ращжъагъэхэм аштын Елена Адамян.

— Сиклээ закъоу Долэт зыкъэхъыншь, ильэрэ зэрэсмыншь эгъу-штэр къин дээ къысэхъу, — ыту зэххэхъагъэу къеуатэ ашт. — Дээтоу къыз-гурэло хэгъэгум ыпашхъэ ныбжыкъэ клаэм пшъэдэкъижэу Ѣрилэр. Гъогу мафэ техъанхэу, ипсауныгъэ эзшымыкью къыт-фагъээжъынэу сафэльо.

Торжественнэ 1ахым ылж муниципальна образованиехэм япашхъэхэм къагъэхъазыгъэ нэпээпль шуухафтынхэр къулыкъур зыхъыштхэм аратыгъэх. Нэужым къээрэуоицхээр щагум дэхьагъэх, дээкъолиэу тигу техъагъэхэр агъекъотагъэх.

Шыгу къэдгэхъын, мэлжэлфэгъум и 1-м гъэтэ дээ дэшыгъо Адыгейим Ѣригъэжъагъ. Мигъэрэ гъэтэ дээ дэшыгъом унашью Ѣригъэжъагъ. Адыгейим Ѣригъэжъагъ 550-рэ фэдизмэ къулыкъур ахьыщ, хабээ зэрэхъагъэу, ахэр Урысыем ичылээ зэфэшхъафхэм ашштых.

ІШШЫНЭ Сусан.

Жъоныгъуакэм и 24-рэ — славян тхыбзэмэр культурэмрэ я Маф

Адыгэ Республикэм щыпсэухэу лытэнэгъэ зыфэтшыхэрэр!
Тичыпэгъу льапэхэр!

Славян тхыбзэмэр культурэмрэ я Мафэкэ тышуу-фэгушо!

Титарихышхорэ тихэгъэгу икультурнэ кэн изылахъэу щыт урысыбзэмэр лытэнэгъэшхо зэрафэтшырэм ишыхъат мы мафэр.

Просветитель цэргийхэу Кириллрэ Мефодийрэ славян харьыфыльэр зэрээхагъяацагъэр тикъералыгъо итарихыкэ мэхъанэшхо зиэ хъугъэ-шлагъе хъугъэ. Литературэмрэ культурэмрэ яххэнонгъэкэ аш ишогъэшхо къэкиагъ.

Непэ урысыбэр цыф льэпкэ зэфэшхяафхэр зервээлъиесыхэрэ, зервэгүрүюхэрэ бзэу щыт. Игъекто-тигъэу къэралыгъо-общественнэ льэнэкъом, гъесэнгъэм ар ашагъафедэ, Урысые Федерацием, Адыгэ Республикэри зэрэхэтэу, ашыпсэурэ льэпкхэр зэклэ аш зэрепхых.

Джыре гъесэнгъэм ишьэриль шхьяаэхэм ашыщтикультурнэ-тарих кэн бай изылахъэу щыт урысыбзэр къеухумэгъенир, къыткэххууххэхэрэр аш фэсакъинхэр, шэнэгъэ дэгүү ашкэ зэрагъэгъотыныр.

Тичыпэгъу льапэхэр, тыгу къыддеёу зэклэми тышууфельо псаунгыгэ пытэ, щыэкэшшу шуулэнэу, хэгъэгүү культурэм ибайныгъэхэм ныбжыкэхэр афэшүүщэнхэмкэ гъэхъэгъакэхэр шуушынхеу!

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу, Урысые политическэ партиеу «Единэ Россием» и Адыгэ шольыр къутамэ и Секретарэу Къумпыйл Мурат

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир НАРОЖНЭР

Славян культурэм итамыгъэх

Жъоныгъуакэм и 24-м славян хэгъэгүхэм зэклэми славян тхыбзэм ыкыи культурэм я Мафэ хагъэунэфыкы. А мафэр шыихъэу, славянхэм япросветительхэу, славян тхыбзэр зэхээзгъэуцугъэхэу Кириллрэ Мефодийрэ ацлэхэм япхыгъэу щыт.

Тхыгъэхэм кыззераагъэльгэ-рэмкэ, ахэр зэшых, яльепкыкэ урмыых, византийскэ дзэпашэм инаугацо кыихъухъагъах.

Мефодий аз дээ куулыкүм зыфишээзагь, ау бэ темышээ монахам ахэхагь, монастырь илофыши хъугъэ. Кирилл ицыклигом кыщегъэжагъэу шэнэгъэм фэшагъэу щытыгъ, филологиэм хэшкынышхо фыриагъ. Гъесэнгъэ Константинополь Ѣзызеришэгъотыгъ, шэнэгъэлэж цэргийоу Лев Грамматик ригъеджагъ. Еджэн ужым динлэж мэхъу, библиотекареу юф ешэ, философиемкэ регъаджэх.

Кириллрэ Мефодийрэ славян тхыбзэр зэхагъяацагъ, урмыбзэм кырахи диним фэгъэхьыгъэ тхыльхэу Евангелиер ыкыи Псалтырь славяныбзэкэ зэрэдээцэгъэх. Аш ишуацагъэ славян тхьэшшошхъуунэгъэм нахь шиушиомбгъу. Славян тхыбзэмкэ опытэу ялэм кыллыкырыкыяхээ зэхагъяацогъэ тхыбзэр славян льэпкхэм къахалхъагъ.

Кириллрэ Мефодийрэ ялофшиагъэ славян къэралыгъохэмкэ мэхъанэшхо илагъ, апэ Болгариер, етланэ Русь ыкыи Сербие, Чехиер, Хорватиер глагол тхыбзэу зэшхэм кылахагъэм ильэсэбэ дэдэрэ тетыгъэх. Аш ишогъэшхо къэкиагъ ѹрыс культурэм, литературам хэхъонэгъэм ашынымкэ. Ары зэшхэр славян культурэм итамыгъэхэу зыкэхъуухъагъэр.

Шыих зэшхэм яшэжжэ Мафэ бэдээд шлагъэу чыристан диним хэгъэунэфыкы. Ау Урысыем уахьтэ кыщыхэкыгъ зэшхэм ацэ кырамылжъэу. Етланэ 1863-рэ ильэсэм къэралыгъо юфкэ славяныбзэм ыкыи культурэм я Мафэу хагъэунэфыкыурагъ.

Совет хабзэм игъом а мафэр хамыгъэунэфыкыжъэу ильэсэбэ куагъэ. Ау 1985-рэ ильэсэм шыих зэшхэм я Мафэ льэпкэ мэфекиэу алтытуу рагъэжжэгъыгъ. Аш фэдэу ильэс зэклэлтигъохэм Урысыем икъэлээ зэфэшхъафхэм — Вологдэ, Великий Новгород, Минскэ ыкыи

нэмийк къалэхэм апэрэ мэфекиэр ашыкиагъ. Нэужым РСФСР-м и Ашшээр Совет и Президиум иунашьокэ мэфекиэм къэралыгъо статус илэ ашыгъ. Мы мэфеки закъор ары имэхъанэхээ къэралыгъо-духовнэу щытыр. Къэралыгъомрэ урыс православнэ динимрэ зэгъусэхэу мэфекиэу хагъэунэфыкы. Кремлым и Успенскэ собор мэфекиэр Ѣыкло хъумэ, Урысыем ичылысхэм тхъэлэхүүхэр, научнэ-практическэ конференциехэр, къэхэлэхъонхэр, концертхэр ашызэхашх. Шэн—хабзэ зэрэхъуухъэу, а мафэм Дунэе научнэ конференциеу «Славянский мир: общность и многообразие» зыфиорэр зэхашх.

2009-рэ ильэсэм нэс ильэс къэс мэфекиэм икъэлэ шхьяаэу Урысыем изы къалэ агъэнафа-штыгъ. Аш фэдэу Смоленскэ, Владимир, Белгород, Москва, Калугэ ыкыи нэмийкхэр мэфекиэм игупчэу кылахагъытгээх. 2010-рэ ильэсэм кыщегъяацагъэу Москва а мэфекиэр

ренэу Ѣыкло хъугъэ. А мафэм шыих зэшхэу Кириллрэ Мефодийрэ ацлэхэм агъеуцугъэ Дунэе шуухафтыныр къэралыгъо ыкыи общественнэ юфышишхохэм, литературам ыкыи искуствэм якъэххумэн ыкыи яхэгъэхон пыльхэм афагъэшшиашх. Ахэм зэшхэм ацлэхэм агъэнэфэгъэ шуухафтынхэр аратых.

Адыгэими мы мафэм мэхъанэратэу Ѣыхагъэунэфыкы. Аш ипэгъокэу научнэ конференциехэр зэхашх. Ахэм урсыбзэм иофиштэхэм ашатегуущиэх. Гурит еджапэхэм бзэм фэгъэхыгъэ творческэ юфышишхэр ашызэхашх, бзэр дэгьюу зышэхэрэр кылахагъэшх.

СИХЪУ Гощнагъу.

Еджэныр зикласэхэр зэнэкъокъугъэх

Дунэе кэлэцыкыу гупчэу «Артекым» мы мафэхэм «Живая классика» зыфиорэр зэнэкъокъум иаужырэ уцуу Ѣыкло хъугъэ.

Еджэныр зиклэсэ кэлэеджэхэр анах дэгъухэр ары мыш къеклонгъэхэр. Шьольыр уцуу Ѣом теклонгъэ кылахагъыгъэ нэбгырэ 250-рэ я 5-рэ сменэм къеклонгъэр.

Тхамэфищым кыкыоц кэлэеджакохэм зызэрагъэпсэфырэм даклоу сменэу «Живая классика» зыфиорэм икэлээгъаджэхэм, Щукиным ыцэ зыкырэ театральнэ институтын Ѣылажаагъэрэм, филологхэм, журналистхэм нэүласэ афэхъуухъэх. «Артекым» Ѣызэхашгъээ финалныкъом теклонгъэ кылахагъыгъэ нэбгырэ 15-р финалныкъом ихагъэх. Аанах дэгъухэм ашыщ хъугъэ Адыгэим икыгъэ Руфина Вараевар. Ар псеупэу Адыгэякэм дэт гурит еджапэу N 27-м Ѣеджэ. Лидия

Чарскаям ипроизведениеу «Княжна Джаваха» зыфиорэм ипчыгъо ар къеджагъ.

Урсыием ичылээ зэфэшхъафхэм къарыкыгъэ кэлэцыклыгъэ зэрифэшшуашшэу зыкагъэлэгъяацагъ, сэнаущыгъэ инэу ахэлтымкэ заушштагъ. Урсые зэнэкъокъу «Живая классика» зыфиорэм изэфэхьысийжь сидигъою гъэшшэхъонэу зэхашх. Хабзэ зэрэхъуухъэу, театром, кином юфышишхэр, литературам ыкыи журналистикэм ашызэхашшэрэ цыфхэр жюрим хэтих.

Теклонгъэ кылахагъыгъэ нэбгырэ медальхэр аратыгъэх ыкыи Москва гъэмафэм Ѣызэхашшэт фестивалзуу «Красная площадь» зыфиорэм хэлэжэхэнэ амал яэ хъугъэ.

Адыгеим я 3-рэ чыпIэр ыубытыгъ

Бизнесым ылъэныкъокъэ административнэ пэриохуныгъэу щыIэхэм ялтытыгъэу 2021-рэ ильэсым икIэуххэм нафэ кызызерашыгъэмкъэ, Адыгеим я 3-рэ чыпIэр ыубытыгъ. Урысые Федерацием ибизнесомбудсменэу Борис Титовим ильэс къэс хэгъэгум ипащэу Владимир Путиным рихылIэрэ зэфэхысыжым аш фэгъэхыыгъэу кыщёо.

«Шъольырхэр штэхэмэ, аперитфым хэхьагъэхэр мыхэр арх: Смоленскэ хэкур, Удмуртиер, Адыгеир, Татарстан, Ульяновскэ хэкур. Мыш дэжьым къыхэгъэшыгъэн фае Смоленскэ хэкоу я 45-рэ чыпIэм щытыгъэр а 1-рэ ээрэхуугъэр, Татарстанэу я 60-рэ чыпIэр зыыгъыгъэр я 4-рэ ээрэхуугъэр», — кыщёо Б. Титовим докладэу кышигъэм.

2020-рэ ильэсым административнэ пэриохуныгъэхэр анахь зыщымэклагъэхэм ахэхьагъягъэх Ульяновскэ хэкур, Удмуртиер, Адыгеир, Калужскэ ыкъи Тюменскэ хэкухэр.

«Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиным шъольырхэм яофхэм ягъэзеклон фэгъэзагъэхэм пшэзериль афишыгъ чыпIэхэм язынет елтытыгъэу унашьохэр псынкъэу аштэхээ ашынэу.

Тэ мы лъэныкъомкъэ ткуючэ зэдэхыллагъэу тызэдэлажъэ. Хабзэм, бизнесым, обществэм амалеу яэхэр нахь дэгью зэрээдэгдэфедэштхэм тынаэ тетэгтэти. Пандемием тыпэуцужынымикли аш ишуугъэ къэкуугъ. Тфызэшокыгъэм тыкъыщымыуцу нэмькъ лъэнэхъомкъи тыльыкъотэн тльэкигъ.

Бизнесымкъэ административнэ пэриохуныгъэхэм кызызэракичыгъэм елтытыгъэу я 3-рэ чыпIэр зэрэтыубытыгъэми ар кьеушыхъаты.

Зыпкытыныгъэ хэльэу республикэм хэхъоныгъэ ышынымкъэ лъэпсэшоу непэ щыз хуугъэхэмрэ Адыгеим ис цыфхэм ялэпшэгъурэ яшлгъэшхо кызызэрэкоштым сицыхъэ тель», — хигъэунэфыкыгъ Адыгеим и Лышъхъэу Къумпил Мурат.

АР-м и Лышъхъэ
ипресс-куулыкъу

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ иунашъу

Рэзэнныгъэ тхыль етыгъэным
ехылIагъ

Хэдзынхэм язэхэшнкъэ гъэхьагъэу ышыгъэхэм ыкъи ильэсыйбэ хуугъэу гуутынгъэ фыриэу юф зэришIэрэм алае Блэгъожъ Казбек Нурбий ыкъом — Теуцожь районым хэдзынхэмкъэ ичыпIэ комиссие итхаматэ рэзэнныгъэ тхыль етыгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу
Къумпил Мурат
къ. Мыекуапэ,
жъоныгъуакъэм и 18, 2022-рэ ильэс
N 105

Зэкъотхэу Кавказыр къаухъумагъ

Хэгъэгу зэошхом ильэхъан Кавказыр нэмьц техаклохэм аштухъумэгъэным епхыгъэ заор зыщылагъэр ильэс 80 зэрэхъурэм фэгъэхыгъэ шIэнныгъэ-практическэ конференциеу «Битва за Кавказ: события и факты» зыфиорэр гуманитар ушэтынхэмкъэ Адыгэ республикэ институтэу Т. КIэращэм ыцIэ зыхьырэм щыкъуагъ.

Шъольыр шIэнныгъэ-практическэ конференциер пэублэ псалтэкъэ кызызэуихыгъ гуманитар ушэтынхэмкъэ Адыгэ республикэ институтым ипащэу, философие шIэнныгъэхэмкъэ докторэр, профессорэр Лылукъу Адам.

— Хэгъэгу зэошхор заухыгъэр мыгъэ ильэс 77-рэ хуугъэ. Аш имашо, итыркъо, ихъазаб зыльмынэссыгъ унагъо щызэп. Хэгъэгу зэошхом ильэхъан Кавказыр щыкъогъэ зэпэуцужжым тарихъ мэхъанэшхо илэу щыт. Непэ кызынэссыгъэм мы заом епхыгъэ

зэнэкъокъухэр зэптихъэрэп, шош-еплъыкъэхэр зэтэфхэрэп. Тицыфхэр зэкъотхэу, лылхуужьныгъэ зэрхээзэ тичыгу кызызераухъумагъэр, тарихъым ишынпкъагъэ кызызэдэгъэнэныр ыкъи ар зытетым тетэу кыткъэхуухъэрэ ныбжыкъэхэм алтын-тээсныр тэ, шIэнныгъэлэхъэм, тилшээрэй, — кызыуагъ аш.

ГүшьIэр лъигъэкъотагъ мы институтым тарихъымкъэ иотдел ипащэу, тарихъ шIэнныгъэхэмкъэ докторэр Ацумыжъ Казбек. Аш кызызэрхэгъэшыгъэмкъэ, Хэгъэ-

гу зэошхом ильэхъан Кавказыр щыкъогъэ заом фэгъэхыгъэ конференцием Адыгейми, Темир Кавказыр аштыпсэухэрэмкъэ мэхъанэ илэу щыт. Хэгъэгу зэошхом итарихъ кыхэфэгъэ зэпэуцужжэм анахь охтабэ зыхьыгъэхэм мыр аш.

— ТэркIэ къэбар гушуугъоу щыт ильэс пчагъэхэм зыужитыгъэ гүхэлтыр кызызэрэдэхуухъэр. УФ-м и Президент иунашъокъэ Урысыем итарихъ кыхэфэгъэ шIэжь мафхэм афэгъэ-

хыгъэхэм хэбзэгъэуцугъэм хэгъэхъожыын фашыгъ ыкъи Кавказыр шъхъафит зашыжыгъэр джы чьэпьюгъум и 9-м хэдгъэунэфыкызэ тшышт, — кыыхигъэшыгъ Ацумыжъ Казбек.

Мыш епхыгъэ тхыльхэм ягъэхъязырын, къэралыгъо шапхъэхэм атетэу юфыгъор зэшшохыгъэнэм зиахышу хэзильхъээгъэ АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм икомитет итхаматэ, философие шIэнныгъэхэмкъэ докторэр Евгений Саловым

конференцием хэлэжьагъэхэм «тхыаугъэпсэу» палыагъ.

Нэужым шIэнныгъэлэхъхэу Евгений Саловым, тарихъ шIэнныгъэхэмкъэ кандидатэу Нэджыкъо Сыхъатбый, педагогикэ шIэнныгъэхэмкъэ кандидатэу Иван Бормотовим докладхэр кашыгъях. Кавказыр нэмьц техаклохэм алэкIэмьгэхъэгъэным мэхъанэу илэгъэр, тидзэколхэм лылхуужьныгъэу а заом щызэрхъягъэр, пыим ижъалмыгъэ зэрэпэуцужжыгъэхэр ахэм къялотагъ.

Темир Кавказыр щыпсэурэ цыф лъэпкъхэр зэкъотхэу пыим зэрэпэуцужжыгъэхэр кыныгъоу зэпачыгъэхэр, нэмькIхэри къэгүшьIэгъэ пстэуми къыхагъэшыгъях.

ИШЬИНЭ Сусан.
Сурэтхэр Ишьинэ Асллан
тырихыгъэх.

ТИГЪЭЗЕТ ИНЫБДЖЭГЬУ ЛЬАПIЭХЭР!

Мы ильэсым иятIонэрэ кIэлъэныкъо тельтийтэгъэ кIэтихэгъу уахьтэр макъло. Почтмкъэ укIэтихэн хъумэ, тигъэзет мэзихым къытфэ-кIоным фэшиI ыуасэр сомэ 1006-рэ чапыч 20-рэ (минирэ хырэ чапыч тIокIыр). Мэзийм — сомэ 503-рэ чапыччи 10-рэ (ильтфырэ щырэ чапыччиIырэ).

Почтэ кIэгъэтихэнэм фэшхъяфху корпоративнэ кIэтихэнэри ретэгъэкIы. Мыекъуатэ дээт IофиIэпIэ ыкъи куулыкъузехъэ зэф-

шъхъафхэу гъэзет экземпляр 15-м къыцымыкIэу къизитхыкIыхэрэм алае зы экземпляр ыуасэр сомэ 240-рэ. Гъэзетхэу мыш фэдэ шIынкъэмкъэ къыратхыкIыхэрэр игъом къышуфицэжсынэу редакцием ытишэ ретъхъажсъы.

Редакциеу «Адыгэ макъэм» гъэзетыр къыцитхыкIын хъумэ ыуасэр соми 150-рэ. Мыш фэдэ уаскIэ къизитхыкIыхэрэм ежь-ежьырэу гъэзетыр редакцием чахыжсызэ ашын фае.

ШъукIатх лъэпкъ гъэзетэу «Адыгэ макъэм», ныбджэгъухэр!

Зэфэхьысыжъхэр,

Тигээзет кызэрэхиутыгъэу, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм изэхэсигьоу мы мафэхэм щылагъэм Адыгейим и Лышьхъэу Къумпыл Мурат депутатхэм апашихъэ кышигушылагъ ыкчи блэкыгъэ ильэсэм республикэм иминистрэхэм я Кабинет йофэу ышагъэм изэфэхьысыжъхэр кышишыгъэх, тапэклэ анахъэу анаэ зытырагъэтыхэр кыгъэнэфагъэх.

Псауныгъэр къеухъумэгъэнэм, гъесэнэгъэм, культурэм, физическэ культурэм ыкчи спортым, зеконым, нэмикл лъэныкъохэмкэ пэхъагъэу щылэхэм, джащ фэдэу лъэпкэ проектхэр, къэралыгъо программэхэр, бюджетыр Адыгейим зэрэшагъэцэклагъэхэм республикэм ишацгаа цугу.

Псауныгъэр къеухъумэгъэныр

Блэкыгъэ ильэсэм изэфэхьысыжъхэм кызэрэгъельгъорэмкэ, псауныгъэр къеухъумэгъэнэм исистемэ хэхъоныгъэшыныр республикэм сомэ миллиарди 9 щыпэуагъэхьягъ.

Пандемиим пэшүе克ъогъэныр ары шэвэрэль шъхъяаэу щитыгъэр. А уахтэм юфышхо зышгъэ медицинэм икуулыкүшэхэм, волонтерхэм, зишүаагъэ къэзигъэкъогъэ пстэуми шъольырим ишацгаа цугу.

Республикэм ит сымэджэщи 6-мэ ящыкъэгъэ медицинэ обогрудование, техникэр алэклархэхъягъ. Джаш фэдэу псауныгъэр къеухъумэгъэнэм ичуржедненхэм ащацхэм итээжэтигъэ гъэцэлжэхъягъ ащацгуагъэх, зэтэргээпсихъагъэх.

Лъэпкэ проектым, къэралыгъо программэхэм къадыхъялтыгъэу псауныгъэр къеухъумэгъэнэм ичурженихэм аутхэм юфшэнэмыкэ амалэу ялэхэр нахьышу шыгъэнэм, ахэм ялэпээсэнэгъэ хагъэхъон альэкъиням республикэм мэхъанэшхо Ѣыратыгъ. Блэкыгъэ ильэсэм къоджэ псэуплэхэм юф ашашэнэу врач 42-рэ ыкчи фельдшер 14 куагъэх. Адыгейим щыцныбжыкыл 133-рэ къэралыгъо ишшээрэ медицинэ еджаплэхэм ачхэхъагъэх.

Медицинэм ылъэныкъокэ къеухъуру пшэвэрэльхэр зэрээшүүхъяхэр, проекту агъенэфагъэхэр щылэнэгъэм щыпхырышыгъэнхэм пытаагъэ хэлъяаэу лыпльэштых.

Социальнэ ухумэныр, демографиер

Бюджетыр социальнэ зэрэштым, ач ихахъохэр нахьыбэ зэрэхъурэм яшүаагъэкэ УФ-м и Президент кыгъеуцурэ пшэврэльхэр шъольырим Ѣызэшшыгъэх мэхъу. Мыш дэжийм анах шъхъяаэр цыфым итшашэ, сабьеу къеухъхэрэм яичагъэ ахэгъэхъогъэнэр, щылэклэ-псэу-кэлэр нахьышу шыгъэнэр ары.

Блэкыгъэ ильэсэм Адыгейим сабый 4553-рэ къыщыхъу, 2020-м егъэшагъэмэ, а пчагъэр 135-кэ нахьыб. Джирэ уахтэм ехуулэу сабьеи бэ зэрэс

унэгъо 7709-рэ республикэм щэпсэу. Къэралыгъо ишацгаа Владимир Путиным унашьюу ёшыгъэхэм яшүаагъэкэ мыш фэдэ унагъохэм, кълэццыкүхэм ахьщ ёлпыгъэу арагъэгъото. Гүшүлээ пае, ильэс 3 — 7 зыныбжь сабийхэр зэрэс унэгъо мин 17-мэ блэкыгъэ ильэсэм сомэ миллиардрэ миллион 350-рэ афатууцыгъ. Зэклэмки социальнэ ухумэнным илофыгъохэм сомэ миллиарди 4,8-рэ атэуагъэхъагъ.

Сэкъатныгъэ зилэхэм яшүаагъэ арагъэкъынр республикэм ишацхэм пшэвэрэль шъхъяаэу зыфагъэуцжыхъэрэм ахьщ. Къэралыгъо программэ «Доступная среда» зыфиорэм итээцэлэн

къыдыхъялтыгъэу мы купым хахъэхэрэм ёлпыгъэу афэхъу, яфэо-фашшэхэр афагъэцакъэх. Аш зэклэмки сомэ миллиард 240-рэ пэуагъэхъагъ.

Мэхъанэшхо зилэхэм ахьщ шъольырим Ѣыпсэуухэрэр къапблэгъэу ѿйт лъэныкъуабэ къызээлтызыуутийре гупчехэм якъоллэнхэ ыкчи яфэо-фашшэхэр псынкэу афагъэцэлжэхэ амал зэрэшьиэр. «Зы шъхъаныгъуучжээ» заджэхэрэ шыкыр Адыгейим Ѣыпсэуухэрэм япроцент 94,24-мэ къызфагъэфедэн альэкъыщ. Блэкыгъэ ильэсэм Адыгейим Ѣыпсэуухэрэм муниципальнэ ыкчи къэралыгъо фэлофэшэ мин 650-рэ афагъэцэлжэгъ. Гупчэм еоллагъэхэм япроцент 96,7-р яоф зэхэфыгъэ зэрэхъу гъэрэзагъэх.

Адыгейим ис кълэццыкъу мин 47-мэ загъэлэсфын ыкчи ятсаныгъэ агъэптийн амал ялагъ. Мыш сомэ миллиард 77-рэ пэуагъэхъагъ.

Бюджетыр

УФ-м финансхэмкэ и Министэрстве зэфэхьысыжъэу ёшыгъэхэмкэ, ахьщэм итээзеконкэ шъольыр анах дэгүхэм Адыгейр ахьщ хууьгъ, къэралыгъо я 3-рэ чынпээр циуубытгыгъ. Блэкыгъэ ильэсэм Адыгейим изэхэубытгэгъэ бюджет ихаахъохэр сомэ миллиард 40,5-м къехъагъ, ынэрэ ильэсэм егъэшагъэмэ, процент 14,6-кэ ар нахьыб, хъардхжэр миллиард 38,2-м ехуугъ. Республикэ бюджетым ихаахъохэр сомэ миллиард 35-рэ мэхъу, хъардхжэр — сомэ миллиард 33,4-рэ.

Федеральнэ гупчэм къикыре ахьщ ёлпыгъэ (дотациер) къеыхыгъ ыкчи процент 15 хууьгъ.

Гъесэнэгъэр

Мы лъэныкъом сомэ миллиарди 6 пэуагъэхъагъ. Блэкыгъэ ильэсэм нэбгыре 360-мэ атэлтытээ ѿйт кълэццыкъу ыгылпийи 3 республикэм ѩашыгъ. Мы ильэсэм ыклем нэс джыри учреждение заулэмэ яшын аухынэу агъенафэ.

2021-рэ ильэсэм юныгъо и 1-м Мыекуапэ ѩагъэпсигъэ гурт еджаплэм (кълээджэкэ 1100-мэ атэлтытагъ) ипчэхэр къызээлжигъэх. Джаш фэдэу кълээджэкэ 250-рэ зычэфэрэ еджаплэр станицэу Хансэм ѩашыгъ. Федеральнэ ыкчи республикэ бюджетхэм яшүаагъэкэ еджаплэхэм ахьщэм итээжэтигъэ гъэцэлжэхъягъэх.

Мы ильэсэм гъесэнэгъэм ичурждении 3 республикэм ѩашыгъ, ахэр Тэххутэмьыкье районыр ары кызэрэуцощтхэр. Мы лъэныкъомкэ юфу ашээрэ ахацгаа зытегъэпсихъагъэр еджаплэхэм ятлонэрэ сменэр ямьлэжынэр, кълээджакъохэм шэнэгъэ куухэр зэрэгэгъотынх эльэкъынр ары. Еджэнимкэ гъэхъэгъэшүхэр зэрэшьиэхэр къагъэльгъагъо зэнэхъохэм, олимпиадэхэм, зэтгээ къэралыгъо уштыхнэм язэфхырышыгъхэм.

Еджаплэхэм, ахацгаа къоджэ псэуплэхэм адэхэм, специалистхэр къящэлэгъэнхэм илофыгъу мэхъанэшхо ил. Про-

ГЪЭХЪАГЪЭХЭР, ПШЪЭРЫЛХЭР

граммэй «Земскэ кілэеѓадж» зыфиорэр Адыгеим щагъецэ-кіленү зырагъэжъаѓэм кыщы-ублагъау къоджэ еджаплехэм нэбгыре 27-мэ юшшепе чы-пэхэр ащаѓотыгъэх.

Культурэр

Адыгеим къэралыгъо гъэпсы-кілэ зијэр ильэси 100 зэрэхурэм ихэгъеунэфыкын республикэм зыщиғальхъазыры. Ашкэ шьольырым ізпылэгъу кыфхых УФ-м и Президентэу Владимир Путинир, Урысюм и Прави-тельствэ, нэмикхэри.

Блэкыгъе ильэсүм культурэм хэхъоныгъе ышынным сомэ миллиарди 2 республикэм шы-пэуагъэхъагь. Учреждениехэм яматериальнэ-техническ зытет нахышту шыгъэнным, инфра-структурэр зэтегъэпсыхъэгъен-ным альэнхыкоке шьольырым тофыши щагъецеклагь.

Адыгеим къэралыгъо гъэпсы-кілэ зијэр ильэси 100 зэрэхурэм ихэгъеунэфыкын кыдыхэлты-тагъаукультурэм иучреждениехэм ащащхэм гъэцкілэжынхэр аща-кіугъа.

Мы ильэсүм культурэм еххыгъе тофыгохэм ягъецкілэн джыри сомэ миллиарди 2 пэуагъэхъащт. Кошхэблэ, Теуцожь ыкли Шэуджэн районхэм куль-турэм иучрежденияхъэхэр аща-шыщхэм, псөоли 9-мэ игъекто-тигъе гъэцкілэжынхэр аща-кіо-щхэм.

Физическе культурэр ыкли спортыр

Адыгеим непэ спорт псөольэ 982-рэ ит, ахэм ащащэу 590-р къоджэ псэуплехэм адтых. АР-м икъэралыгъо программэу «Физическе культурэм ыкли спортым хэхъоныгъе ашыныр» зыфиорэм кыдыхэлтытагъау тоф-шіэнхэр зэхашхэх. Блэкыгъе ильэсүм мы лъэнхыкому сомэ миллиард пэуагъэхъагь.

2021-рэ ильэсүм псауныгъэр зыщагъэптигээр спорт комплексхэр псэуплехэу Каменно-мостскэм, Хъакурынхъаблэ, Хъальэкьюае ыкли Псэкулпсэ къашыззахъахыгъэх. Зэуухыгъе щыт мыш фэдэ псэуальэ къуджэу Улапе щашыгъ, нэмиклэу зэшуахыгъэр бэ.

Урысюе ыкли дунэе мэхъанэ зијэ зэнэхъокуухэр республикэм бэу щызэхашхэх. Физическе культурэм ыкли спортым хэхъоныгъе ашынымкэ шьольырым гъэхъэгъэшухэр илэх. Аш daklou тиспорсменхэм дэгъоу зы-къягъэлтагъо, хагъеунэфыкыре чыплэхэр, медальхэр къахых. Мэхъанэшко зијэ зэнэхъокуухэм гъэхъэгъэшшу ашызышэр спор-тсменхэм ыкли ахэр зыгасэх-эрэм республикэм ахьшэ шу-хъафтынхэр аретых. Блэкыгъе

ильэсүм мы лъэнхыкому сомэ миллиард 14 фэдиз пэуагъэхъагь, спортсмен 38-мэ ыкли тренер 21-мэ мылькур атыра-гошагь.

Экономикэр

Юшшепе чыплэхэр ыкли цыфхэм яхахъохр кызэтэгъенхэр ары УФ-м и Президент шьольырхэм пшъэрыль шьхъау къафигъеуцурэр. Непэ, санкциехэм яльхъан, аш мэхъанэшко ил. Блэкыгъе ильэсүм республикэм и ВРП про-центи 4 хэхъуагь. Промышлен-нэ кыдэгъэкынним индекс процента 110-рэ мэхъу. Юшшепе зимиэу атхыгъэхэм япчья-гъе процент 0,9-рэ.

Анахъау анаэ зытырагъэтыгъе лъэнхыкьюхэм ащащ пред-принимательствэм ізпылэгъу фэхъугъэныр. Блэкыгъе ильэсүр пштэмэ, бизнесым хэцгэгэе субъекти 161-мэ сомэ миллиард 332-рэ хурэ ахьшэ чыфхэр аратыгъэх. Федеральнэ ізпылэгъум daklou республикэм предпринимательхэм ишуагъэ аргъэкы. Джыре охтэ мы-псынкэм аш фэдэ ekolnakiem мэхъанэшко ил.

Инфраструктурэр ыкли зэтегъэпсыхъаныр

2021-рэ ильэсүм псөольэ-шынним кыдыхэлтытагъе тоф-шіэнхэм республикэм сомэ миллиард 20,3-рэ щилэуагъэхъагь.

Псэуплехэм ягъэпсынкэ шьольырым гъэхъэгъэшухэр ешых, блэкыгъе ильэсүм а къегъэлэгъонир квадратнэ метрэ

Мэкъумэш хъызмэтыр

2021-рэ ильэсүм сомэ миллиард 35-м ехъу зытефэрэ мэ-къумэш продукции республи-кэм кыщыдаагъэкыгъ. Адыгеим коц тонн мин 655-рэ, дагъэр зыхашыкыре лэжыгъе тонн мини 134-рэ щаугъоижыгъ. Непэ анахъ мэхъанэшко зэтатырэр хэтэрыкхэм, цумпэ лъэпкэ зэфэшхъафхэм якъэгъэкын, чыгхатэхэм яхэгъэ-

хъон ары, ахэм гектар 3600-рэ кызыалъаубиты. Технологие пэрыххэр кызыфагъэфедэхээ чыгхатэхэм ягъэтгысхан ля-гъяклатэ, джыре уахътэм ахэм гектар 1900-рэ аубиты. Блэкыгъе ильэс закъом гектар 226-рэ агъэтгысхагь. Къоджэ псэуплехэм зыпкэ итэу хэхъоныгъе ашынным ипрограммэ кыдыхъэлтытагъе тофхъабзэхэм ягъэцкілэн сомэ миллиард 1,2-рэ пэуагъэхъагь.

Зеклоныр

Адыгеим ичыплэ дахэхэм, икъушхъэхэм защиыгъэпсэ-фыхэрэм япчьягъе ильэс къес нахыбэ мэхъу. Блэкыгъе ильэсүм цыфхэм фэло-фашлэу афа-гъэцкілэхъэхэм сомэ миллион 900 атэфагь. Экокурортэу «Лэ-гъонакъ» зыфиорэр гъэпсыгъе зыхъукэ, юф ышлэнэу зыригъэжъэгъе апэрэ ильэс закъом хахъохэр хэшшыкыре нахыбэ хуунхэу, сомэ миллиард 2-м къэхъанхэу къалтытэ.

Адыгеим и Лышхъээ кызы-эрэхигъэшгъэмкэ, мы ильэсүр тишшольыркэ юбилейнэу щыт. Мэфэкым ихэгъеунэфыкын кыдыхэлтытагъе тофхъабзэхэр зэхашщых. Гуши-лээм пае, Адыгеим имафхэр Федерациимкэ Советым йоныгъом щырагъэлокыщых. Джаш фэдэу чыэпьюгъу мазэм мэ-фэк зэхахъэхэр, концертхэр, нэмикхэри Мыекуупэ щыкло-щых. Джыре уахътэм ахэм зафагъэхъазыры.

ТХАРКЬОХЬО Адам.
Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Шыгъо-шIэжь мафэр

Лъэхъаным тыфызЭПЛЬЭКІЖЫЗЭ тыльЭкІуатЭ

Я XIX-рэ лэшIэгъум щыгъэ Кавказ заом хэкIодагъэхэм япхыгъэ шыгъо-шIэжь мафэм фэгъэхыгъэ зэлукIэрэ реквиемрэ Адыгэ Республиком и Къэралыгъо филармоние жъоныгъуакъем и 21-м щыгуагъ.

Хабзэм икъулыкъушIэхэр, общественне зэхахъэхэм ахэтхэр, культурэм иофышIэхэр, лъэпкь шэжьыр зыгъельапIэхэр, еджаклохэр, мамыр щыла-кIэр нахышу шыгъэнэм пыльхэр филармонием щызэукальгъэх.

ІэкIыб къэралхэм къарыкъыжыгъэ тильЭпкъэгъухэр бэ мэхъүх. Едыдхэм, Четаохэм, Беданыкъохэм, Стлашухэм, Тыгъужхэм, нэмыхIхэм янангохэр лъэпкь зэхахъэм щительгъу.

Дуне Адыгэ Хасэм ипрезидент иупчIэжъеу, общественне юфышIэшхоу Мэшфэшу Нэдждэт адигэ шуашэр щыгъ, зэхэшкIо купым хэт. Югославилем къикъыжыгъэ Гутэ Рэмэдан къизэрэтиуагъэу, тарихым инэкуубгъохэр тильЭпкъэгъухэм аштыгуашхэр, Мэфхъаблэ нэгырабэ къикъыгъ.

Тхаклохэу Мамый Руслан, ГъукIэл Нурбый, шэнгэлэжьеу Агуумыж Казбек, зэлпашIэре сурэтыши-модельерэу Стлашу Юрэ, общественне юфышIэшхэу Хъутыжъ Асплан, Нэгъуцу Асплан, Хъот Юныс. Журналистэу Мэшлэкъо Сайдэ, Тэу Замирэ, Унэрэкью Гулэз, Куюжъ Аминэт, ГъукIэл Сусан, Мыекъопэ районым итарихъ, чыплацIэхэр цыфхэм нахышу ягъештэгъэнэм пыль тхакло Бормотовыр, фэшхъафхэри зэхахъэм хэлажъэхэрэм гучыгъэту афэхъуягъэх. Беданыкъо Нихадэр Едыдх Мэмэрэ анахъэу анаэ зытырадзагъэр мамыр щыла-кIэм игъэптиэн нэгырабэ зэрэтегущыIэрэр ары. ЗэлукIэгъум щызэхахырэрен янэуасэхэм, гүнэгъухэм къафлатежыщ.

Тарихыр агъэльапIЭ

Адыгэ Республиком и Лъэпкь театрэу Цэй Ибрахымэ ўцIэ

зыхырэм иартистэу Хъакъуй Анзаур зэхахъэр зэрищаагъ.

— Адыгэ лъэпкь итарихъ къиххъухъэгъэ тхамыкIэгъошхоу Кав-

лъэпкъхэм языкъыныгъэ гъэ-
птигъэнэир, мамырэу тыпсэ-
уным Урысыер зэрэпилыр
хигъеунэфыкыгъэх.

— **Зэо жъалымэм ти-
льЭпкь кюдийнIэ зэрэри-
гъэфагъэр шIэжь мафэу
лъэпкьым ыгъэнэфагъ,
къишиуагъ зэхахъэм**
Адыгэ Республиком и
Парламент икомитет ипа-
щэу Шэуджэн Тембот. —
**ЯчIыгу, ялъинкь, яну-
гъохэр къаухуумехээз
тильЭпкъэгъу Лы-
хъуужхэр фэхыгъэх.
ИчIыгу къэзыбгынагъэ-
ми, хэкужъым къинагъэ-
ми къинибэ зэначыгъ.**
**Лъэхъэнэ къизэрыкIон
лъэпкьыр зыихырыкIы-
гъэр. ЯчIыгу Ѣипсэухэу**

Акъылыр зэкIими апишъ- тиIызэ тыпсэун фае.

Республике общественне
движение «Адыгэ Хасэм» ит-
хаматэу Лымышкю Рэмэзан
Кавказ заом къинигъоу къыз-
дихыгъэр непи лъэшэу къы-
зэрэтэгаорэр зэхахъэм къы-
шиуагъ.

— **ТильЭпкъэгъухэр
ІэкIыб къэралыгъо 50
фэдизмэ аицЭпсэух,—**
къишиуагъ Рэмэзан. —
**Хэкужъым агукиI фэща-
гъэх, идэхагъэ тыдэкIи
ицауатэ. Тиреспубликэ,
тильЭпкъэгъухэм акъом
Адыгэир адигэ лъэп-
кьым непэ игупч.**

Мамырныгъэ тиленэу тыфа-
емэ титарихъ тьыгъупшэ ху-
щтэп. Лъэпкъхэу тиреспубликэ
шыпсэухэрэр зэгурьохэу зэдь-

**каз заор 1864-рэ ильэ-
сым жъоныгъуакъем и
21-м ухыгъо хъугъэ,** —
къишиуагъ А. Хъакъуйим.

Адыгэим и Премьер-министэрэ
ипшэрыльхэр зыгъэцкIэрэ
Кіэрэшэ Анзаур Адыгэ Республиком и Лъэпкъхэу Къумпыл Мурат ўцIэкIэ зэхахъэм къи-
щыгъуагъ. Кавказ заом къи-
хэклэу адигэ лъэпкьым чэнгъэ
ин зэриштыгъэр, яхэгъэгү,
ятарихъ чыгу бэмэ къабгынэн
фаеу зэрэхъуягъэр, джыре уахь-
тэ ўцIэкIэ-псэукIуу тиIэр, Укра-
инэм тидзэхэм хэушхъафыкыгъэ
дээ операциер зэрэшагъэ-
цакIэрэр, зэпэуцуныгъэхэм
цифхэр зэрахэкIуадхэрэр,

**къэнагъэхэм зауи, гъаб-
ли, узи къизэнэнIыгъ.
ТильЭпкь нахь пытэ
хъугъэ. ТильЭпкъэгъухэу
ІэкIыб къэралхэм
арысхэм ишхъэкIафэ
афэтэши, лъэпкъэу
къизыхэкIыгъэхэр аиц-
гъупшиагъэн, бзэр чанагъэ.
Тэри зэхэдзыгъэ
тыххъугъэми, адигэ хэ-
куши тиI. Тыбээ къэты-
ухъумэнэр, тишиэн-хаб-
зэхэр тишилэхэм ахэт-
лъхъаныр тишилэхэрль
шхъаIэхэм аицыхъ.**

Щыгъенхэр тэры зэлъытыгъэр.
Тиреспублики, тицээралыгъуу
дгээдахэхэу, титарихъ дгээлъа-
пэу тапэки тывэдэпсэущт.
Тызэкьотмэ — тильэш.

ТинэкIубгъохэр тигъунджэх

Кавказ заор заухыгъэр ильэ-
си 158-рэ зэрэхъуягъэм фэгъэ-
хыгъэ зэхахъэр Адыгэ Республиком
иартистхэм къагъэхъазы-
рыгъэ едзыгъохэмкэ лъагъэкто-
тагъ.

Адыгэ Республиком и Къэралыгъо
орэдьо-къэшьохко ансамблэу «Исламыем» «Сэр-
мафэр», «Зекло орэдьо», нэ-
мыкIхэри къихидзагъэх.

блэу «Ащэмэзым» Къоджэбэр-
дыкъо Мыхъамет фэгъэхыгъэр
къишиуагъ. ШыкIепщиинмкIэ
къадежыуузэ орэдьо къезыгъэ-
шыгъэр Нэгъой Заур.

Шынгъэлэжьэу Лыгужь
Адам үусыгъэу «Тэ Тыадыг»
зыфиорэр ансамблэу «Ошутен-
тенэм» театрализованне пычы-
хъохэр ыгъэфедэхээз къишиуагъ.

Къуекъо Налбай иусэу «Си-
чыгы хафэп» зыфиорэм Уры-
сыем, Адыгэим янароднэ ар-
тистэу Кукэнэ Мурат, Тхакъо-
хъо Мэрджанэт ным игумэкI
ехыллагъэм къяджагъэх.

К. Дамалаевым МэшбэшI
Исхъякь ишIэжь усэ зэхытигъэ-
хыгъ. Мэшфэшу Нэдждэт иусэу
«Заор мешолыгъ» зыфиорэм
Адыгэим изаслуженнэ артистхэу
Жыдэ Аскэрбайрэ Бэгъушэ
Анзорре къеджагъэх. Республи-
кэм изаслуженнэ артистхэу
Хъялаштэ Саныет лъэпкь шIэжь
усэм къеджагъ. Адыгэим иза-
служеннэ артистэу Еутых Вя-
чеслав убыхмэ афэгъэхыгъэ
орэдьо къишиуагъ.

Лъэпкь гупшисэхэр

— **Орэдхэм, усэхэм гур
агъэрхьватырэн,—**
къишиуагъ Уры-
сыем, Адыгэим
искусствэхэмкIэ
язаслуженнэ
ЮфышIэшхоу
Сулейманов
Юныс.

— **Лъэпкьым
итарихъ, мамыр
щыла-кIэм игъэд-
хэн тишилэхэм
ицауагъ.**

Хъятикью Адам, Нэгъой Яшар, Чэ-
мышшо Гъазый, Къулэ Мыхъамет, Едыдх
Мэмэт язэдэгүшIэгъуанахъэу къыхагъэшы-
гъэр лъэпкь шIэжьым зыкъызэриIэтырэр,
зэхахъэм хэлэжьэрэ ныбжыкIхэм япчы-
гъэ зэрэхахъорэр ари.

ЗэлукIэр, реквиен-
мыр зэгъэфагъэу куагъэх.
Режиссерэу Хъакъуй Аслын, АР-м
культурэмкIэ иминистэрэу
Аульэ Юрэ, АР-м лъэпкь юф-
хэмкIэ, ІэкIыб къэралхэм аиц-
псэурэ тильЭпкъэгъухэм адирялэ
зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар
жыгъэм иамалхэмкIэ и Комите-
т итхаматэу Шъхэлэхъо
Аскэр, артистхэм зэхахъэм хэ-
лэжьагъэхэр афэразэх.

Непэ блэкIыгъэ лъэхъаным
зыфэдгъазээ, тягъэхэдээшэ
заом хэкIодагъэхэр тыгу къэ-
тэгээхъыжыхъ, шхъащэ афэ-
тэшы. Шыпкъаагъэ хэлэйу тари-
хъырэ зэфэтхъысыжьзэ, неущрэ
мафэм тегупшисэ.

ЕМТЫЛЬ Нурбый.

Тишижь ренэу хэлъыщтых

Кавказ заор заухыгъэр ильэси 158-рэ зэрэхъурэм фэгъехыгъэ юфтихъабзэхэр Краснодар краим, Адыгеим, Къэбэртэе-Бэлькъарым, Къэрэшее-Шэрджэсүм, адыгэхэр зыщыпсэурэ къэралыгъо пстэуми ащикуагъэх.

Кавказ заом хэкюдагъэхэм афэгъехыгъэ шыгъью-шэжь мафэр блэкъигъэ лэшшэйум ия 90-рэ ильэсхэм хэзыгъеунэ-

фыкіеу фежъагъэхэм ащищых къудажхэу Шэхэкэишишор Шахэрэ. Агуи-Шапсынъэ дэсхери мыш фэдэ юфтихъабзэм зыкхе-

лажъэхэрер ильес заулэ хуугъэ. Псыхъоу Шахэ икіей дэсхэр, республикэм ичыпіэ зэфэшь хяфхэм къарыкыгъэ хякіхэр,

Шъачэрэ Псышопэ районимрэ яадминистрацихэм ялъыклохэр, Адыгэ Хасэм хэтхэр, дин юфтишэхэр жъоныгъуакім и 21-м сыйхатыр 12-м Кавказ заом хэкюдагъэхэм ямыжъобгъоу Шэхэкэишишо дэтым дэжь къышызэрэхъоигъэх. Ныдэлэльфыбзэр зераалэпизыжырэм, сабийхэр макіеу къызэрэхъухэрэм, лъэпкэ хэбзэ-зэхэтыкіхэр зэрчланхэрэм ыкіи нэмыхи юфтихъохэм агъэгумэхкхуу нахыжъхэри ныбжыкыкхэри къэгүштиагъэх.

— Я 19-рэ лэшшэгум щыгэгэ Кавказ заом хэкюдагъэхэр агу къызашагъэкыжыре шыгъью-шэжь мафэр адыгэхэр зыщыпсэурэ хэгъэгүхэм зыхагъеунэфыкырэр ильэсүбэ хуугъэ, — къыуагъ Хышуціэ лушьом щыпсэурэ шапсыгъэхэм я Адыгэ Хасэ итхаматэу Klaklykhу Мэджыдэ. — Заом ыпкэ къикыкіэ хъязабышо зыщечигъэ адыгэхэм япроцент 90-р іэкіб къэралыгъохэм ашитэкъухагъе хуугъэ. Тарихыр къэтхыкыжынэу тэ тыпильэп. Тызыфаар сид фэдэрэ лъэпкни тарихышэжь илэнэр ары.

Шыгъью-шэжь мафэм къи-хиубытэу чыг дахэу (тюльпан чыгэу) Шэхалэ дэтым дэжь митинг щыкыуагъ, къэгъэгъэ блэрхэр хы Шуціэм тыратгуп

шыхъагъэх. Шэхэкэишишо пэблагъэу Мигу лаакъом итамыгъэ дэжь мы мафэм цыфхэр къышызэрэхъоигъэх, лаакъом имыжъо къэгъагъэхэр къэлтыральхъагъэх.

Къэлэцыкхэр, ныбжыкыкхэр, нахыжъхэр, район адми-нистрацием илъыклохэр, нэмыхи къудажхэм къарыкыгъэхэр пчыхъем къудажуу Агуи-Шапсынъэ күлтурэмкіэ игупчэ къы-щышэрэхъоигъэх. Кавказ заом хэкюдагъэхэм зы та��ыкэ ахэр афэшыгъуагъэх, Агуе дэжь хэшшэе блэрхэр хы Шуціэм щытыратгупхъагъэх. Общественэ юфтишэхэм, нахыжъхэм, хэбзэ къулыкыухэм ялъыклохэм къауагъ адыгэ лъэпкыим тхъамыкігъошо къызэрэхъупла-гъэр, блэкъигъэм десэ хэтхын, Урысыем исхэр зэкіэ зэгу-рилохуу зэдэпсүнхэ зэрэфаар.

— Тэ, адыгэхэмкіэ, шыгъью-шэжь мафэм мэхъаншо ил, — къыуагъ Klaklykhу Мэджыдэ. — Тильэпкэ инеушрэ мафэ зы-фэдэштим тигъэгумэхъэз, Кав-каз заом тхъамыклагъоу къызы-дихъигъэхэр зэрэдэгдээзэ-жынти амалхэм тяусэ. Нэмыхи лъэпкхэм тахэткүхъажын, ти-ныдэльфыбзэ, лъэпкэ хабзэхэр чиэтнэнхэ зэрэтелькыищтым шхъэйхъагъэу ягугуу тэшь.

Ныбэ Анзор.

Физкультурэр, щыгэныгъэр

Псауныгъэр агъэпытэ

Псауныгъэр гъэптигъэным, спортым пыщагъэхэм япчагъэ хэгъэхъогъэным афэгъэхыгъэ зэнэкъокью атлетикэ псынкіэмкіэ Урысыем щыкыуагъэм Адыгеим щыщхэр чанэу хэлэжъагъэх.

Адыгэ Республикэм фыгъэхэр зыщызэнэкъо-спортымкіэ и Комитет зэхищэгъэ зэнэкъокъур республике стадионым щыкыуагъ. Метрэ миним, километри 5-м, 10-м, 21.1-м физкультурникхэм яхузазырынгъэ къашагъэлэгъуагъ. Нэбгырэ мин фэдиз зэнэкъокъугъ. Километри 5-м хууль-

Петр Иваненкэмрэ Екатерина Бутримовамрэ апэрэ чыпілэр къыншахыгъэх.

Зэнэкъокъухэр пъешэпъонеу къауагъэх, хагъеунэфыкырэ чыпілэр къыдээзыхыгъэхэм шуухафтынхэр аратыжъыгъэх.

САХЬИДЭКЬО Нурбай.

Зекло лъэгъуакіэ агъэпсыгъ

Адыгеим икультурнэ кіэн щыщ Мыекъопэ пытэпіэжыр. Ар Мэздахэ пэблагъ. Лъэс къэкъухъаныр зикласэхэм мы чыпілэм лъэгъо заулэ щыпхырашыгъ.

Бэмышэу пытэпіэ-саугъэтым уезищэлэрэ лъагъом узыгъэгъозэрэ тамыгъэхэмрэ QR-кодхэмрэ тиррагъэуцауягъ. Ахэм яшүагъэкіэ ижыре Мыекъопэ пытапілэм къэбарэу пыльырэ зэбгъешшэн пльэкыщ.

Нэмыхи зекло лъагъохэм ахэм-мыкокіленэу пытапілэм еклолэрэ лъагъом тамыгъэхэр тезигъэу-цауягъэхэр Адыгеимрэ Къэрэшее-Шэрджэс Республикаемрэ яволонтерхэр ары. Ахэр Урысые общественэ организациеу

«Культурэм иволонтерхэр» зыфиорэм хэтых. Бэмышэу ныбжыкіхэр Мыекъуапэ щызэ-лукъэгъагъэх, саугъэтхэмрэ тарих мэхъан зиэ чыпілехэмрэ я Дунэе мафэ зэдыхагъеунэфыкыгъ. Къалэм дэт саугъэтхэм

ащиагъэх, зэрагъэльэгъугъэх, гъэцэкіжын юфтихъабзэхэм ахэлэжъагъэх.

Мыхэр ары ижыре Мыекъопэ пытапілэм уезищэлэшт зекло лъагъор зыгъэкъэбзагъэхэр, OR-кодхэр тезигъэуцауягъэхэр. Тарихыимрэ күлтурэмрэ ясайгъэтхэм якъэухъумэн фэгъэхыгъэ мафэр Мыекъуапэ къыншызэузыхыгъэхэм ахэтэгъэх Урысыем иобщественэ движение «Культурэм иволонтерхэр» зыфиорэм ипащэу Дарья Жуковар, Адыгэ Республикэм күлтурэмкіэ иминистрэу Аульэ

Юре, культурнэ кіэним икъеу-хъумэнкіэ Гъэорышапіем ипащэ іыптынэ Рустем.

Адыгеим иволонтерхэм къызэрэуагъээмкіэ, зекло лъэгъуакіэ агурагъэхэр ДНР-м щыщхэр ары. Ныбжыкіхэм Адыгэ Республикэм щыщхэу Хэгъэгү зэошхом хэлэжъагъэх, Лыхъужыціэ къыз-фагъэшшошагъэхэр ашыгъупшагъэхэр. Ахэр нэбгырэ 27-рэ мэхъух. Дзэклоли бланхэм янээпэллэу къалэм чыг 27-рэ щагъетысхыагъ.

(Тикорр.)

Гандбол

Джэнчэтэ Султлан агъэльапІэ

Урысыем, Адыгеим язаслуженнэ тренерэу Джэнчэтэ Султлан фэгъэхыгъэ шэжь зэнэкъокъу гандболымкэ Мыекъуапэ щыкъуагъ.

Адыгеим игандбол лъапсэ фэшытыгъээ Джэнчэтэ Султлан ишушаагъэкэ кытхэт, — кышигуагъ зэхахъэм Адыгэ Республикомигандбол и Федерации ишащэу, Мыекъуапэ и спорт еджа-пэу Джэнчэтэ Султлан ыцээзыхырэм ишащэу Лыбызу Су-

санэ. — Султлан зэхищэгъэ гандбол пшьашьэ командэр Урысыем изэнэкъокъуо суперлигэм щыкъорэм хэлажьэ. Клубзу «Адыифым» щагъэсагъэхэм Олимпиадэ джэгунхэм, дунаим дышьэ медальхэр къашхыгъэх. Виктория Калининам, Анна Кареевам, Анна

Игнатченкэм, Инна Суслинам, Яна Усковам, нэмькэ ешлаклохэм Адыгеим ыцээ спортышом лъагэу щаэтигъ. «Адыифым» иныбжыкъехэр спортым щыцэрилохэм акырэплэх, яэпэлэсэнгъэ зэрхажэхъоцтум пылых.

С. Джэнчатэм фэгъэхыгъэ

зэнэкъокъум 2011 — 2012-рэ ильэсхэм къэхъугъэ пшьашьэхэр хэлэжьагъэх. Командих аэрэ чыпіхэм афэбэнагъ. Мыекъуапэ иклубэу тренерэу Валерий Гончар зипащэм аэрэ чыпіхэр кыдихыгъ. Типшашьэхэм ешлэгьүи 5 ялагъ, зэкъеми теклоныгъэр къашхыгъ.

Ростов-на-Дону кыкыгъэхэм ятлонэрэ чыпіхэр ахыгъ, Краснодар ишпшашьэхэр ящэнэрэ хуу-гъэх. Мыекъуапэ икомандэ итренерэу Дарья Силантьевар зипащэри зэнэкъокъум дэгьюу щешлагъ.

«Адыифым» иешлэкло ныбжыкъекэ В. Бахыукъом зэнэкъокъур лъэшэу ыгу риҳыгъ, ишпшашьэгъухэм ацэлкэ зэхэшаклохэм «тхашауягъэлэсэу» ариложыгъ.

Хагъэунэфыкъыре чыпіхэр къидээхыгъэ клубхэм, ешлэкло анахъ дэгүхэм кубокхэр, шүхъафтынхэр аратыжыгъэх. Нэпэепль сурэтхэр атырахыгъэх.

Джэнчэтэ Султлан илахъылхэр зэфхысыжь зэхахъэм хэлэжьагъэх, хэушхъафыкъыгъэ шүхъафтынхэр пшьашьэхэм афашигъэх.

Сүэтхэм арлыкъэр: Мыекъуапэ икомандэ аэрэ чыпіхэр кыдээхыгъэр.

Ашьэрэ купыр

Ильэс зэнэкъокъур аухыгъ

Ашьэрэ купым хэт футбол командэхэм 2021 — 2022-рэ ильэс ешлэгьур жъоныгъуакэм и 21-м аухыгъ.

Я 30-рэ зэйукэгъухэр

«Арсенал» — «Урал» — 1:2, «Рубин» — «Уфа» — 1:2, ЦСКА — «Ростов» — 4:0, «Краснодар» — «Ахмат» — 1:1, «Химки» — «Спартак» — 2:1, «Нижний Новгород» — «Зенит» — 1:0, «Динамо» — «Шъачэ» — 1:5, «Крылья Советов» — «Локомотив» — 0:1.

Анахъ шъхъаїхэр

Ятлонэрэ чыпіхэм икъидэхын фэбэнэрэ командэхэр къеүх ешлэгьум щызэукаагъэх. Хэта зышла-

гъэр адыгэмэ ятарихъ къалэу Шъачэ икомандэ Москва щыкъогъэ зэлукэгъур 5:1-у «Динамэм» къышуихъиштэ? Кассьеэр я 33-рэ, 40-рэ, 68-рэ такъикъхэм «Динамэм» икъелапчээ лэгэаор дидзагъ. Нобоа ыкъи Юсуповым зэрызэ хъагъэм лэгэаор радзагъ. «Шъачэ» аэрэу тыжын медалыр Урысыем къышидихъгъ.

«Краснодар» «Ахмат» дешэзэ Конате я 67-рэ такъикъым «Краснодар» икъелапчээ лэгэаор дидзагъ. Зэйукэгъур зышауихъиштэ я 90+2 такъикъым Сперциан «Ахмат» икъелапчээ пэччыжъэу дауи, хъагъэм лэгэаор ридзагъ.

«Нижний Новгород» иешлакло Калынскэм я 20-рэ такъикъым

пенальтикэ «Зенит» икъелапчээ лэгэаор дидзагъ, «Нижний Новгород» ашьэрэ купым къыхэнэжьыгъ.

«Арсенал» зэкъеми ауж къинагъ, «Рубин» «Уфа» зылоклем теклонгъэр зымы ымыхъиштэу бэмэ къашхъуущтэгъ. Ау Ортис я 90-рэ такъикъым «Рубин» икъелапчээ лэгэаор дидзагъ, пчагъэр 1:2 хъугъэ. Зэлукэгъур зышауихъиштэ «Рубин» хэтэу Лисаковскэм пенальтир зегъэцакъэм, къэлэпчэлэпкъым лэгэаор тыригъэфагъ, ешлакло икъигъ. «Уфа» икомандэ зэнэкъокъум щылтыкъолагъ, «Рубин» къызэкэлэгъуагъ.

Чыпіхэр

1. «Зенит» — 65

2. «Шъачэ» — 56
3. «Динамо» — 53
4. «Краснодар» — 50
5. ЦСКА — 50
6. «Локомотив» — 48
7. «Ахмат» — 42
8. «Кр.Советов» — 41
9. «Ростов» — 38
10. «Спартак» — 38
11. «Н.Новгород» — 33
12. «Урал» — 33
13. «Химки» — 32
14. «Уфа» — 30
15. «Рубин» — 29
16. «Арсенал» — 23.

Ашьэрэ купым командэ пчагъэр хэтыщтим, нэмькэ лохэм афэгъэхыгъэ зэхахъезу жъоныгъуакэм и 24-м Москва щыкъоцтум щаштэшт унашохэм тяжэшт.

Футбол

Пчагъэр зэфэдэ

«Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — «Кубань-Холдинг» Павловская, Краснодар край — 0:0.

Жъоныгъуакэм и 22-м Мыекъуапэ щызэдешагъэх.

Я 32-рэ ешлэгъухэр ятлонэрэ купым зэрэцкъуагъэхэм, футбол командэхэр чыпіхэу зыдэштихэм шъуащыдгъэгъозэшт.

Зэхэзыщагъэр ыкъи къыдэзыгъэкъыр:
Адыгэ Республиком лъэпкэ Йохэмкэ, Иэкыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкэгъухэм адьырээ зэпхынгъэхэмкэ ыкъи къэбар жууѓэм иамалхэмкэ и Комитет Адрессыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшигъэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм
къайхыэр А4-кэ заджэхэрэ тхъапхэу зипчагъэкэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азығату 1,5-рэ
дэлгээу, шрифтыр
12-м нахъ цыкунуу
щытэп. Мы шапхъэх
хэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием
эзкегъэлжыхъ.

Зышаушихъаутыгъэр:
Урысые Федерацием хэутын Йохэмкэ, телерадиокъэтынхэмкэ ыкъи зэлъыгъэсэйкэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпэлэгъэлжышил, зэраушыхъаутыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зышаушихъаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкъэмкын пчагъэр
4471
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 938

Хэутынм узшыгъэхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр 18.00
Зышаушихъаутыгъэхъ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор
шъхъаїэм
ипшъэрыльхэр
зыгъэцакъэр
Мэшлэкъо
С. А.

Пшъэдэкъыжь
зыхъырэ секретарыр
Жакъэмкъо
А. З.